

SUF 40-års jubilerar

För alla som jobbar med Svensk Utlandsundervisning är SUF ett begrepp. Frågan är om föreningen är särskilt känd i det övriga utbildningslandskapet. Här kommer därför en presentation av vår verksamhet, varför vi finns till och vad vi sysslar med.

SUF står för Svensk Utlandsundervisnings Förening och föreningen bildades 1975. Från början kallades föreningen Svenska Utlandsskolors Förening men för några år sedan ändrade vi namnet till Svenska Utlandsundervisnings Föreningen vilket är mer rättvisande.

Idag finns fler än 660000 svenskar utomlands. Föreningen Svenskar i Världen, SVIV, har gjort en kartläggning under 2015 och man konstaterar att antalet ökat med ca 100000 sedan den föregående undersökningen som genomfördes 2011. Antalet utlandssvenskar är alltså stort och det gör att SUF fyller en viktig funktion. Svenska Utlandsskolor återfinns idag på följande platser; London, Paris, Bryssel, Madrid, Fuengirola, Nairobi (samtliga med grund- och gymnasieskola)

Hamburg, Berlin, Papa, Moskva, Lissabon, Fuengirola, Costa Blanca, Madrid, Teneriffa, Gran Canaria, Mallorca (samtliga med grundskola).

Undervisningen i Kompletterande Svenska finns dels inom ramen för de ovanstående skolorna, dels på ett stort antal platser över hela världen. Ett större antal finns i Nordamerika och svenska skolföreningar finns också i de flesta europeiska länder, i Australien, Asien och i Afrika.

Totalt finns idag ca 1200 elever i de svenska utlandsskolorna varav 750 på gymnasienivå och 450 i grundskolan. Drygt 250 lärare är idag verksamma i svenska utlandsskolor. Svenska sektioner vid internationella skolor tenderar att öka i antal och vi ser idag knappt 200 elever i sådan verksamhet. Sannolikt kommer vi att se ännu fler i framtiden. Idag finns svenska sektioner i Frankrike, Förenade Arabemiraten, Vietnam, Polen och Ungern.

Kompletterande svenska ökar som tidigare nämnts och engagerar idag knappt 5000 elever, ett stort antal lärare och lokala skolstyrelser runt om i världen.

Att arbeta med svensk utlandsskola och/eller Kompletterande Svenska är många gånger att arbeta i "den bästa av världar". Motiverade elever som gör resultat utöver det vanliga, engagerade föräldrar och mycket kompetenta kollegor gör att tjänsterna vid våra utlandsskolor är mycket eftertraktade

SUF som ideell förening

SUF är en helt ideell förening, en paraplyorganisation med uppgiften att hålla samman den svenska utlandsundervisningen, skapa och utveckla nätverk och vara stödjande och rådgivande i olika sammanhang för sina medlemmar. I vår handlingsplan står bland annat följande: *SUF arbetar för att årligen ge utlandsskolor och skolföreningar praktiskt och ekonomiskt stöd för rådgivning, kompetensutveckling och nätversbyggande på olika håll i världen. SUF arbetar också, med stöd av sina medlemmar för att skapa och utveckla goda kontakter med departement och myndigheter med ansvar för svensk utlandsundervisning. Därigenom vill vi påverka staten att anpassa regelsystemet för utlandsundervisning till dagens och framtidens krav.*

Verksamhet och finansiering

SUF finansieras idag delvis genom våra medlemsavgifter. För skolor beräknas de på vilka nivåer skolan anordnar undervisning. För Kompletterande Svenska och sektioner vid internationella skolorna är de beräknade på antalet statsberättigade elever. Därutöver bidrar ett antal stödjande medlemmar med en årlig insats, däribland SVIV, Ericsson, Hermods (som svarar för den gymnasiala distansundervisningen) och Sofia Distans (med ansvar för grundskolans distansundervisning). Utöver medlemsavgifterna får SUF varje år ett substantiellt bidrag från Skolverket. Vi söker också, där det är möjligt, medel från privata stiftelser och fonder. Totalt sett så kan vi på det sättet anordna och finansiera våra årligt återkommande konferenser och utbildningar/fortbildningar runt om i världen. Normalt genomför vi 4-6 konferenser årligen och vi finansierar då konferens- och hotellkostnader för våra deltagare vilket uppskattas mycket.

SUF:s styrelse

Styrelsen består 2015/16 av sex medlemmar; Cecilia Calais, Jan Dackenberg, Bengt-Åke Edwardson, Dea Mansten, Stefan Sandqvist och Rolf Ornbrant. Vi har alla en bred och kvalificerad erfarenhet från olika kunskapsområden och skolvärlden, både nationellt och internationellt, sammantaget kan vi därför tillgodose de flesta behov och frågeställningar som uppstår under ett verksamhetsår. Som Styrelsemedlemmar arbetar vi helt ideellt och har inga arvoden. Gemensamt för oss alla är ett starkt engagemang i utlandsundervisningsfrågor.

Förändrade förutsättningar för svensk undervisning i utlandet

Svensk skolundervisning i utlandet har förekommit sedan slutet av 1800-talet och från början av 1900-talet har statliga bidrag utgått, inledningsvis till de större skolorna. Från 1960-talet växte svensk export och biståndsverksamhet kraftigt och med det behovet av undervisning för medföljande barn och ungdomar runt om i världen. Idag utgår statsbidrag till utlandsskolor, undervisning i Kompletterande Svenska, distansundervisning och till sektioner vid internationella skolor. Verksamheten vid EU:s Europaskolor får också statsbidrag men här gäller dock andra villkor än för utlandsskolorna.

Under den senaste tjuugoårsperioden har den nu gällande förordningen för utlandsundervisning blivit mer och mer otidsenlig. Syftet med denna var ursprungligen att underlätta rekryteringen av personal för svenska företag och organisationer i utlandet så att medföljande barn och ungdomar lätt kunde återkomma i den svenska skolan efter återkomsten till Sverige. Svenska företag och organisationer var målgruppen för förordningen och ett antal kriterier styrde vilka elever och därmed skolor som kunde uppbära statsbidrag. Förordningen (SFS 1994:519) slog fast att statsbidragsberättigade elever var sådana där minst en förälder tjänstgjorde vid en svensk eller internationell organisation, vid ett svenskt företag eller där man var sysselsatt med kulturell verksamhet. För kompletterande svenska gällde att minst en förälder skulle vara svenska medborgare samt att svenska skulle vara ett aktivt språk i hemmet. Skolorna och skolföreningarna kan naturligtvis ta emot icke statsbidragsberättigade elever i mån av plats men då utan att erhålla statsbidrag. Med den tilltagande globaliseringen så har förutsättningarna förändrats radikalt. Den förra regeringen tillsatte en utredning som bland annat skulle se över statsbidragssystemet för skolor, därmed även för svensk utlandsundervisning. Något resultat har tyvärr inte offentliggjorts trots att utredningen är färdigställd. Det enda resultat som idag är känt och åtgärdat är statusen för de svenska internatskolorna och riksinternaten. Här ser SUF en viktig uppgift. Vi vill se resultatet av den genomförda utredningen och om det inte låter sig göras så vill vi se att en ny utredning tillsätts snarast så att vi får en situation för statsbidragen till den svenska

utlandsundervisningen som är relevant och tidsenlig. Det finns enkla modeller för hur man skapar ett rimligt statsbidragssystem. Ett bra exempel är den norska modellen för norska utlandsskolor. Där gäller endast norsk medborgarskap som kriterium för att bli betraktad som behörig elev.

Idag har rekryteringen av svensk personal på tidsbegränsade avtal minskat betydligt och i stället ökar andelen lokalanställd personal runt om i världen. Detta medför att underlaget för de svenska utlandsskolorna minskat över tid och att antalet utlandsskolor under perioden minskat från 30 till dagens 18. Det är i första hand små skolor som har varit tvungna att lägga ned verksamheten, situationen för de medelstora och större skolorna är tämligen stabil men fortfarande konjunkturberoende. Tendensen är dock att elevunderlaget minskar något. I stället ser vi att antalet elever som deltar i Kompletterande Svenska runt om i världen ökar. Dessa elever går i lokal skola men behåller svenska språket och svenska traditioner genom ett antal veckotimmar med Kompletterande Svenska förlagda till eftermiddag, kväll eller helger. Undervisningen i Kompletterande Svenska bedrivs numera efter ensärskild läroplan men den är inte behörighetsgivande.

Förutom de tidigare nämnda fortbildnings- och nätverkskonferenserna ges här ytterligare några exempel på aktiviteter som stöds och genomförs av SUF:

SUF-VM / SUF-OS

Idrottsaktiviteter under en viss tidsperiod som riktar sig till alla skolor och skolföreningar och samlar mängder av deltagare över hela världen

Läsutmaningen

Ett populärt läsprojekt i tävlingsform som riktar sig till alla skolor och skolföreningar

Förberedelse inför inspektioner

Representanter från SUF träffar rektorer och lokala styrelser för att gå igenom förutsättningarna för ett besök av Skolinspektionen

Styrelseutbildningar

Omsättningen av styrelseledamöter är relativt hög, särskilt i de skolföreningar som arbetar med Kompletterande Svenska. Representanter från SUF träffar styrelserna och går igenom vad som krävs för ett lyckat styrelsearbete inom utlandsundervisningsområdet

Anpassad rektorsfortbildning för utlandsrektorer

Utlandsskolornas rektorer arbetar under mycket speciella förhållanden. Lokal lagstiftning och svenska förordningar ska följas, dock med huvudregeln att landets lagar gäller. Det är i hög grad ett ensamarbete och man får lita till sin egen erfarenhet och distanskontakten med andra kollegor. För att sätta fokus på de speciella villkoren anordnar SUF en riktad och för utlandsskolornas rektorer anpassad fortbildning i samverkan med rektorsutbildningen vid Umeå Universitet, professor Olof Johansson och docent Helene Ärlestig leder denna fortbildning som genomförs i flera steg.

Fortbildnings- och nätverkskonferenser

Svenska utlandsskolor och skolföreningar arbetar normalt väldigt isolerat och behöver all hjälp till utveckling som kan ges. SUF anordnar därför årligen fortbildnings- och nätverkskonferenser runt om i världen. Under 2015 har SUF anordnat ett stort antal konferenser för olika nätverk; Mannheim (kompletterande), Barcelona (Kompletterande), Bryssel (Utlandsskolor), Costa Blanca (Utlandsskolor och särskild rektorsfortbildning) och New Jersey (Kompletterande). Slutligen genomfördes den årliga "Augustikonferensen" som alltid genomförs i Stockholm tillsammans med Skolverket. De senaste åren dessutom i Skolverkets lokaler. Betydelsen av dessa konferenser kan inte överskattas eftersom de har ett tydligt fokus på de speciella behov och problem som utlandsskolorna dagligen möter samtidigt som de ger en kontinuerlig uppdatering kring trender och tendenser i det svenska skolsystemet. Behovet av professionell vägledning och information genom experter och föreläsare är stort och dessa rekryteras oftast till våra konferenser som representanter för ny och pågående forskning och praktik. Ett mycket viktigt inslag är också möjligheten för skolornas representanter att under ett par intensiva dagar mötas personligen och i ett större sammanhang diskutera möjligheter och svårigheter liksom att gemensamt delta i olika workshops. Vid våra konferenser deltar alltid Skolverket oftast genom Per-Olov Ottosson, Undervisningsråd med särskilt ansvar för utlandsundervisning och Riksföreningen Sverigekontakt genom Lars Bergman, generalsekreterare. Vi har ett mycket nära samarbete med Skolverket och Sverigekontakt.

Framtiden för SUF

SUF fortsätter att spela en viktig roll den svenska utlandsundervisningen. Vår unika roll som länk och samordnare mellan verksamhet, departement och myndigheter kommer att utvecklas ännu mer nu när utvecklingen går så snabbt och där vi dessutom kan ana en kommande strukturförändring. Våra möjligheter att medverka till förändring och anpassning är större än någonsin och vi har fördelen att arbeta på uppdrag av en unikt sammansatt grupp av rektorer, lärare, elever och föräldrar. En grupp som medför de allra bästa förutsättningar genom hög kompetens, motivation och engagemang.

Vi ser fram emot det kommande verksamhetsåret då vi bland annat kommer att anordna en stor konferens för Kompletterande Svenska i Zürich, riktad till alla europeiska föreningar, en konferens i London för samtliga utlandsskolor och en konferens i Fort Lauderdale riktad till alla nordamerikanska skolföreningar.

Sammanställt 2015 av Jan Dackenberg